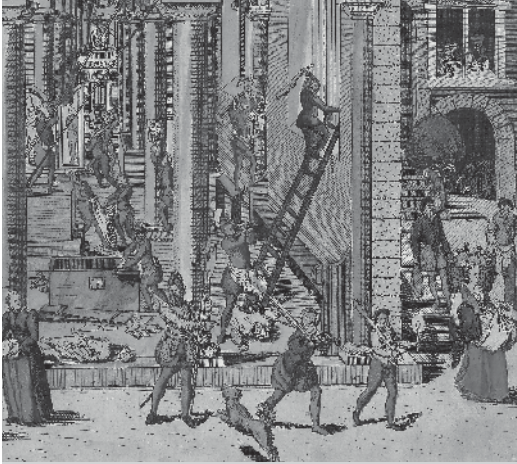

5 3

Theorie en lastige woorden les 3 – blad 1

Doel: Om te lezen

Tijdens de Beeldenstorm werden honderden kerken vernield.

In opstand

De protestanten in de Nederlanden werden steeds bozer op de katholieke kerk en op de straffen die mensen kregen omdat ze andere ideeën over het geloof hadden. Op een dag in 1566 werden ze zo boos dat ze gingen plunderen in kerken en kloosters: ze sloegen er alle heiligenbeelden aan stukken.

De Spaanse koning Filips II, de zoon van Karel V, was kwaad over deze **Beeldenstorm**. Hij stuurde

zijn beste generaal, hertog Alva, met een groot leger naar de Nederlanden. Alva trad hard op tegen de protestanten. Veel mensen vluchtten toen het land uit.

Eén van die mensen was Willem van Oranje. Willem was een belangrijke edelman en een adviseur van Filips. Willem had de koning vaak om meer vrijheid gevraagd voor de gewesten en hij wilde meer vrijheid van geloof.

plunderen

Roven en vernielen.

de Beeldenstorm

Vernielingen in katholieke kerken door protestanten in 1566.

De watergeuzen

Willem van Oranje was naar zijn familie in het Duitse Nassau gevlucht. Daar huurde hij van zijn eigen geld soldaten. Met dit leger trok hij naar de Nederlanden. Vanaf dat moment werd er niet meer alleen geprotesteerd tegen de Spaanse overheersers, maar ook gevochten. Mensen die in verzet kwamen tegen de Spanjaarden, noemden zich **geuzen**. Er waren ook watergeuzen: die vochten met boten vanuit zee.

In het begin verloor Willem veel gevechten. Onverwachts veroverden de watergeuzen toen het stadje Den Briel. Daarna durfden steeds meer mensen de kant van Oranje te kiezen en konden de geuzen meer steden veroveren. Een daarvan was Delft, waar Willem ging wonen. Twaalf jaar later werd hij daar vermoord, in opdracht van Filips II.

Watergeuzen veroveren het stadje Den Briel.

de overheersers

Mensen die de baas zijn in een ander land, bezetters.

de geus

Opstandeling tegen Spanje.

Theorie en lastige woorden les 3 – blad 2

Doel: Om te lezen

Haarlemse vrouwen onder leiding van Kenau vochten mee.

De strijd om Haarlem

Veel steden kwamen in opstand. Hertog Alva stuurde soldaten om elke stad terug te veroveren. Lukt dat niet, dan omsingelden de Spaanse soldaten de stad. Ze wachtten dan tot al het eten in de stad op was en de burgers zich van de honger moesten overgeven. Er wordt verteld dat in Haarlem een dappere vrouw het verzet aanvoerde: Kenau Simonsdochter Hasselaer. Zij vocht, samen met andere vrouwen, met kokend water en brandend stro. Maar het lukte niet: toen de Spanjaarden de stad eenmaal binnen waren, plunderden ze Haarlem en vermoordden duizenden mensen. Zo ging het met nog meer steden in Nederland.

omsingelen (van stad)

Aan alle kanten omsluiten, zodat niemand meer de stad in of uit kan.

zich overgeven

De vijand laten weten dat je ophoudt met vechten, de strijd opgeven.

Een land zonder vorst

Na veel strijd lukte het zeven gewesten in het noorden om de Spanjaarden weg te jagen. Deze gewesten spraken af om samen een zelfstandig land te worden. Een koning was er niet meer, dus Nederland werd toen een land zonder vorst: een republiek.

De gewesten vergaderden alleen over zaken die voor alle gewesten belangrijk waren, zoals het leger en de vloot. Ieder gewest regelde verder zijn eigen zaken. Een zoon van Willem van Oranje, prins Maurits, voerde het leger van de republiek aan. De zuidelijke gewesten bleven bij Spanje horen. Pas veel later werd dit ook een land: België.

De Staten-Generaal in Den Haag was de vergadering van alle gewesten samen.

de vloot

Groep schepen die bij elkaar horen en hetzelfde doel hebben.